

Datganiad polisi mewn perthynas ag arfer y pŵer i wneud deddfwriaeth ôl-weithredol yn Neddf Deddfau Trethi Cymru etc. (Pŵer i Addasu) 20XX

1. Cefndir

Cyffredinol

1.1 Mae Deddf Deddfau Trethi Cymru etc. (Pŵer i Addasu) 20XX ("y Ddeddf") yn gweithredu er mwyn bod modd gwneud newidiadau i Ddeddfau Trethi Cymru¹, drwy reoliadau pan fo Gweinidogion Cymru yn ystyried bod newidiadau o'r fath yn angenrheidiol neu'n briodol a phan fydd yn ofynnol iddynt gael effaith ar unwaith neu'n fuan iawn wedi hynny. Bydd y newidiadau hynny yn cael eu caniatáu er mwyn ymateb i nifer o amgylchiadau allanol. Yn gwyno:

- i. er mwyn sicrhau nad yw trethi datganoledig Cymru yn cael eu gorfodi pan fyddai gwneud hynny yn anghydnaws ag unrhyw rwymedigaethau rhyngwladol
- ii. er mwyn diogelu rhag achosion o osgoi trethi mewn perthynas â threthi datganoledig Cymru
- iii. er mwyn ymateb i newidiadau a wnaed gan Lywodraeth y DU i 'drethi rhagflaenol'² y DU (hynny yw, unrhyw dreth y mae gennym dreth ddatganoledig gyfatebol iddi) sy'n effeithio, neu a allai effeithio ar y swm a delir i mewn i Gronfa Gyfunol Cymru³
- iv. er mwyn ymateb i benderfyniadau'r llysoedd/tribiwnlysoedd sy'n effeithio, neu a allai effeithio ar weithredu Deddfau Trethi Cymru, neu unrhyw reoliadau a wneir oddi tanynt.

1.2 Y prif effaith y bwriedir i'r Ddeddf ei chael yw darparu mecanwaith cymesur i Weinidogion Cymru ar gyfer diogelu refeniw trethi Cymru a godir drwy drethi datganoledig, ac i osgoi goblygiadau niweidiol i fusnesau, y farchnad eiddo a'r amgylchedd.

1.3 Ni fydd y pwerau gwneud rheoliadau yn cael eu defnyddio i wneud newidiadau polisi arferol i'r trethi datganoledig. Ar gyfer newidiadau o'r fath, bydd Llywodraeth

¹ Diffinnir "Deddfau Trethi Cymru" fel Deddf Treth Trafodiadau Tir a Gwrthweithio Osgoi Trethi Datganoledig (Cymru) 2017 ("LTTA"), Deddf Treth Gwarediadau Tirlenwi (Cymru) 2017 ("LDT") a Deddf Casglu a Rheoli Trethi (Cymru) 2016 ("TCMA").

² Ar hyn o bryd, mae 'trethi rhagflaenol' yn cyfeirio at Dreth Dir y Dreth Stamp a'r Dreth Tirlenwi – trethi cyfatebol y DU i'r trethi sydd bellach wedi'u datganoli yng Nghymru.

³ O dan adran 118(1) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006.

Cymru yn defnyddio pwerau sy'n bodoli eisoes yn Neddfau Trethi Cymru neu, pan fo angen, ddeddfwriaeth sylfaenol.

2. Y Datganiad - Deddfwriaeth ôl-weithredol

2.1 Fel arfer, ni fydd newidiadau i ddeddfwriaeth trethi yn dod i effaith cyn y dyddiad y caiff y rheoliadau eu gwneud. Fodd bynnag, bydd hefyd yn bosibl i newid gael effaith o ddyddiad sydd cyn y dyddiad gwneud ar gyfer rheoliadau a wneir gan ddefnyddio'r Ddeddf⁴, er mai'r bwriad yw mai dim ond mewn amgylchiadau eithriadol y gwneir hyn. Penderfynir fesul achos, gan ddibynnu ar yr amgylchiadau penodol, wrth ystyried a ddylid gwneud rheoliadau sy'n rhoi effaith ôl-weithredol. Yn yr holl amgylchiadau o'r fath, fodd bynnag, bydd y rheoliadau yn ddarostyngedig i gymeradwyaeth y Senedd – waeth a ydynt yn ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol ddrafft neu'r weithdrefn gadarnhaol 'gwnaed'⁵.

2.2 Mae enghreifftiau o sefyllfaoedd pan gaiff Gweinidogion Cymru ystyried gwneud rheoliadau gydag effaith ôl-weithredol yn cynnwys:

- pan fydd newid yn cael ei wneud gan Lywodraeth y DU sy'n cael effaith ar unwaith ac sy'n darparu mantais o ran trethi, a masnachol felly, i endidau sy'n agored i'r dreth ragflaenol
- pan fydd newid yn cael ei wneud gan Lywodraeth y DU sy'n cael effaith ar unwaith ac sy'n codi symiau sylweddol o dreth gan dreth ragflaenol a fydd yn cael effaith sylweddol ar yr addasiad i'r grant bloc
- pan fydd rhaid atal unrhyw achos o osgoi trethi
- pan fydd penderfyniad llys yn golygu efallai na chaiff y ddeddfwriaeth ei dehongli fel y bwriadwyd gan y Senedd pan gafodd ei deddfu
- pan fydd rheoliadau wedi cael eu gwneud gan ddefnyddio pwerau yn y Ddeddf (naill ai yn ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol ddrafft neu'r weithdrefn gadarnhaol 'gwnaed') ac mae Gweinidogion Cymru yn dymuno diwygio effaith y rheoliadau, er mwyn i'r newidiadau gael effaith o'r un dyddiad ag y cafodd y rheoliadau gwreiddiol effaith.

2.3 Bydd Gweinidogion Cymru yn sicrhau bod y rheoliadau a wneir yn gymesur ac yn gydnaws â'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol⁶.

⁴ Gweler adran 2(1)(c) o'r Ddeddf.

⁵ Rhaid i reoliadau sy'n ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol ddrafft gael eu gosod ar ffurf drafft am 20 diwrnod o leiaf cyn y gellir cynnal pleidlais yn y Senedd i'w cymeradwyo. Gall rheoliadau sy'n ddarostyngedig i'r weithdrefn gadarnhaol 'gwnaed' ddod i rym ar unwaith pan gânt eu gwneud gan Weinidogion Cymru. Rhaid i reoliadau o'r fath gael eu cymeradwyo drwy bleidlais yn y Senedd cyn pen cyfnod o 60 diwrnod ar y mwyaf er mwyn iddynt barhau mewn effaith.

⁶ "Hawliau'r Confensiwn" sydd wedi'u hymgorffori yng nghyfraith y DU drwy gyfrwng Deddf Hawliau Dynol 1998.

3. Hysbysu ynghylch y Newidiadau a'u Hamseriad

3.1 Bydd Gweinidogion Cymru fel arfer yn ceisio gwneud cyhoeddiadau am drethi fel rhan o ddatganiad y Gyllideb Ddrafft pan fo'n bosibl, ond rhaid cydnabod hefyd fod y pŵer a ddarperir gan y Ddeddf wedi cael ei gynllunio i gael ei ddefnyddio ar gyfer ymateb i ddigwyddiadau allanol. O ganlyniad, mae'n debygol y bydd y defnydd o'r pŵer hwn yn digwydd y tu allan i'r cyfnod amser a fyddai'n caniatáu i gyhoeddiad gael ei wneud fel rhan o Gyllideb Ddrafft Llywodraeth Cymru. Mae'n fwy tebygol felly na fydd unrhyw newidiadau a fydd yn digwydd wedi eu cynnwys yn natganiad cyntaf y Gyllideb Ddrafft. Pan fydd yn bosibl, bydd Llywodraeth Cymru ac Awdurdod Cyllid Cymru yn defnyddio eu sianeli cyfathrebu a rhanddeiliaid sy'n hysbys iddynt i godi ymwybyddiaeth o'r newidiadau ymlaen llaw (yn benodol yn y Datganiad Ysgrifenedig a'r manylion a'r Atodiadau fydd yn rhan ohono).

4. Gweithdrefn

4.1 Wrth gyflwyno deddfwriaeth ôl-weithredol, bwriad Gweinidogion Cymru yw cadw at y weithdrefn a ganlyn:

- bod manylion cyffredinol y newidiadau arfaethedig yn fanwl gywir ac yn cael eu darparu drwy gyfrwng y Datganiad Ysgrifenedig
- bod y Datganiad Ysgrifenedig yn nodi'r weithdrefn a ddefnyddir a bod y rheoliadau yn cael eu gwneud cyn gynted â phosibl yn unol â'r weithdrefn berthnasol a pholisïau Llywodraeth Cymru
- bod Gweinidogion Cymru yn ysgrifennu at Gadeiryddion y Pwyllgor Cyllid a'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad gan roi manylion cyffredinol y newidiadau arfaethedig a gwahodd y Pwyllgorau i ystyried diben ac effaith y deddfwriaeth ôl-weithredol. Bydd copiâu o'r llythyrau yn cael eu hanfon at y Llywydd
- bod y rheoliadau yn cael eu cyhoeddi (a, phan fo'n briodol, yn cael eu gwneud) cyn gynted ag sy'n bosibl.

4.2 Pan fo'n bosibl gwneud hynny yn yr amser a ganiateir gan amgylchiadau unigol, bydd Llywodraeth Cymru yn ceisio barn ar effaith y rheoliadau, naill ai drwy ymgynghoriad ffurfiol pan fo hynny'n bosibl, neu yn anffurfiol gyda phartïon allanol dibynadwy sydd â buddiant. Fodd bynnag, o ystyried natur y rheoliadau, yn enwedig mewn achosion pan fo angen diwygio ar frys, efallai na fydd bob amser yn bosibl, er enghraifft pan fo risg o ragflaenu.